

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po peti prejemni, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemni za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristo petih do šestih 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štampilj za 30 kr.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši "Hotel Evropa".

Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v "Narodni tiskarni" v Tavčarjevi hiši.

V Ljubljani 24. okt.

Pri včerajšnjih volitvah v kranjskih mestih smo bili narodni Slovenci po sedansko tepeni, to si moramo kar odkrito priznati. Da reč slabo stoji, to smo vedeli že dolgo in da smo se propada pred volitvijo bali, to je razvidno iz poslednjih dveh člankov naših, ki smo jih na tem mestu pred volitvijo pisali. Ali, da bomo tako tepeni, da bomo s tako večino porušeni, to je nad vse naše strahove, in nad vsa upanja naših narodnih protivnikov, to je kakor bi strela udarila med nas. — In že vidimo, kako bodo ustavaki naši protivniki triumfovali, kako bodo v šolah in uradih ustavaški organi drznejši postali, in celo hinavsko stokanje naše domače politične prismođe, klerikalca, že čujemo, kako bode prišel in tu grehe Mladoslavencu v črevlje vtikal, katere je pokveka na našem narodu sam storil.

Srce človeka boli, rodoljuba roke malaksajo, in srdit bi pero zlomil in vse pustivši, osodi prepustil rojake, ki imajo tako malo ljubezni do svoje krvi in svojega domovinskega, tako malo čutja za svojo narodnost, da gredo kar v masah tujca volit. Baš v trgih in mestih bi imelo biti več razuma, več srca za kaj višjega in blažjega, za rod in domovino. In baš tu moramo videti, da se naši ljudje poljubno dajo zlorabiti c. kr. uradnikom in tujim naseljencem kot „stimmvieh“! Kje je državljanski ponos, kje patriotizem, kje kak čut nagnenosti do lastnega gnezda? Pri večini tega čuta nij, včeraj se je to dokazalo.

Ali tu nič ne pomaga tožiti in tarnati in rekrimirati. Veljalo bo zdaj za nas trezno pregledati razvaline in porušine in študirati, kako moramo začeti, da to zopet popravimo, kar je grešeno bilo, da iz ostalega materiala novo poslopje postavimo, da ono kar smo izgubili, nazaj dobimo. Za to pa treba, da najprej poznamo uzroke, zaradi katerih smo v tem delu pali. Tu le enega:

Tist hinavski, brezumni klerikalizem, s katerim je dr. Costa našo narodno politiko popolnem bil zmešal, je po mestih naši narodni politiki strašno škodoval, in sicer čedalje bolj in bolj, čem arogantneje je terjal, da se mu vse podvrže, čem nesramneje se je zahtevalo, da se narodna naša politika v drugi red ali celo na konec potisne, pa se v prvi vrsti le rimljani, papežuje in kaplanuje. To klečeplasto nam je mnogo mestnih ljudi iz narodnega tabora odvrglo, ki so se naravnost v protivni tabor vrgli. Žalostno je pač res, da je še toliko ljudi baš po mestih, ki nemajo dovolj narodnega čuta in ne toliko ljubezni do narodovega imena, da ga liberalizem more prekrstiti kar naravnost iz

narodnjaka v nemškutarja, iz ljubitelja v sovražnika svoje slovenske matere in zemlje! — To kaže, kako malo izobraženja je še pri nekkih naših ljudeh. Bero ne, brigajo se malo za razgovore, in tako jih pregovori vsak koristolovni nemškutarski slepar. Baš vsled te neomike je dostikrat osobna korist edino odločilni faktor, ljubezen do domovine neznana stvar. Ah, veliko, veliko imamo še delati in precej dolgo še!

Da je klerikalizmu posebno v mestih odklenkalo, tega so se klerikalci včeraj prepričali na vsej liniji. Da tudi mi, ki nismo klerikalni, nismo mogli kaj opraviti, uzrokov je več: najglavnejši gotovo ta, da smo se morali kar čez noč organizirati. Do prihodnjč bode vse drugače.

Da so poleg vsega drugega krivi tacega vspeha vlada, uradniki, za nas nepovoljen volilni red, popolna stagnacija vsega agitiranja proti nemškutarjem: vse to je gotova stvar in poduk, kako naj se v prihodnjč ne dela več. Klerikalni Slovenci so strastno in divje vse svoje moči potrosili v agitaciji in divjem ščuvanju proti nam, — med tem je pa Nemec tiho svoje mreže vedno globlje v naše vrste metal in nam enega pristaža za drugim ulovil. In baš klerikalna strast, ki se je izrazila v „Noviškem“ izrazu: „rajši nemškutarja itd.“ delala je tu premnogo za nemškutarje, prav po onem poklici, ki ga med nami ima poslovenjeni Nemec ali „Hochmeister“ Costa, ki na videz dela za nas Slovence za to, da bi delal v našo narodno pogubo.

Nij nesreče brez sreče, — in to je za boljše bodočnost malo tolažbe, da je Klečeplaz sam v jamo pal, katero je drugim kopal. Drugi, ki so z njim pali, se bodo že še vzdignili. Hinavstvo pa bo palo vedno globljeje, in prav je.

Vse kakor pri nas.

Povedali smo, da je stari historiograf Palacky se udeležil pri 900letni slavnosti češke biskupije. „Nar. Listy“ so njemu očitali, da je celo hodil za vavlavsko procesijo. Palacky je v odprtem pismu odvrnil, da tega nij storil in da je samo k cerkveni slavnosti prišel. V tem pismu pa je Palacky tudi grajal moderni liberalizem. „Narodni Listy“ na to odgovarjajo staremu gospodu v članku, katerega svojim bralcem priobčimo. Ako na mesto „Narodnih Listy“ povsod beremo „Slov. Narod“ in mesto „češko“ povsod „slovensko“, pa imamo natančno sliko razmer, kakoršne so pri nas. „Narodni listy“ pišejo:

„Palacky nij mogel pozabiti, da je po svoji udeležbi pri 900letnici praške biskupije služil klerikalni stranki na svoje stroške,

katera stranka je baš o priložnosti sveto-vavlavske procesije proti nam v taki meri divjala, da je porušila dosedanje slovo v narodnem taboru (klerikalci so si povsod enaki, naj bodo češki, nemški, francoski ali — slovenski. Ur.). Rula je tajno in javno proti skupnim kandidaturam, kjer so bili svobodomiselniki možje za poslance nasvetovani. Najljubše orodje jim je bilo pri tej klerikalni agitaciji, med ljudstvom raztrošati laž, da „Narodni listy“ postopajo proti katoliški cerkvi in sploh proti veri, ker proglašajo duhovnike za neprijatelje češke narodnosti. Sledi te neresničnosti se kažejo tudi v dejanji Palackega. Mi nismo nikdar imeli in tudi danes nemamo veselja, govoriti o verskih zadevah in se spuščati v dogmatične razpore te ali one cerkve. Mi imamo vselej pred očmi samo narodne in politične interese, a seveda moramo tudi skrbeti, da klerikalne in hierarhične interese, — katere pa so različne od cerkvenih — nikjer ne škodujejo narodovim. Spojenje cerkvenih in političnih zadev, katero namerava tako zvana „pravna stranka“, je nepristojno, pogubljivo in za narodni napredek nevarno. Ta stranka, katere tudi češko duhovenstvo na se poteguje, začne se naprej porivati v politično gibanje, kar je vsega premišljevanja vredno.“

Hočemo-li brezskrbno popustiti polje tej stranki, da bi ona imela vodstvo naroda, kakor si ga je v teh dneh reklamovala, ako sama stavi interes cerkve nad interesi narodovimi, ako njeni člani odkrito rečejo, da so najprej katoliki, a potem stoprv Čehovi. Dokler se naši duhovniki omejujejo na svoja cerkvena opravila, tako dolgo jim nemamo ničesa oponašati; a na polji političnem nismo in ne bomo njihovi zavezniki in tudi ne njihovi zagovorniki, tem menj se tako ponižamo, da bi se podvrgli njihovu vodstvu. Gospodje naj ostanejo lepo pri prižnici, oltarji in šoli, kjer najdejo dovolj priložnosti, ako hočejo na korist ljudstva delati. Bilo je dozdaj mnogo spoštljivih in delavnih rodoljubov med našim duhovenstvom, katerih zasluge vemo dobro ceniti in nikdo rodoljubov nij bil člen katoliško-političnih društev, nij bil člen organizirane stranke, katere se spenja do političnega vodstva a poteguje ljudstvo k sebi, da ga nabira za material h klerikalnim svrhnam.

Iz tega stališča smo sodili ono sveto-vavlavsko procesijo, katero je organizovalo „katoliško-politično“ češkodruštvo. Konsistorij sam nij hotel imeti politične demonstracije. Nij jim bilo za cerkveni prospeh, nij jim šlo za katoliško vero, ampak samo zato, da bi klerikalna stranka organizovana v vseh politično-katoliških kazinih pokazala svojo moč v češkem ljudstvu, da bi razmnožila in utrdila svoj upliv. Ureditelji te procesije vzeli

so vero za krinko, s tem pa so sami poškodovali vero; a mi, ki smo na to silili, da ne bi procesija postala narodna in politična demonstracija, da bi se omejila na cerkveni prevod, mi smo bili branitelji cerkve. Na čisto katoliškem obredu gospodom Karlahom, Borovim (češki Ulagi, Kosarji, Kluni i. t. d.) in drugim gorkokrvnim fanatikarjem katoško-političnega društva nij bilo ležeče; oni so hoteli imeti veliko poulično demonstracijo s sokolskimi, pevskimi prapori, bliščočimi uniformi itd. Skratka hoteli so, da bi slavnost katoliško-političnih kazin postala narodna slavnost in narodni prevod. In ko smo to gospodom spodobno dokazali, upili so na nas s svojim „damnatus esto“, da smo krivoverci, da rušimo verski red, da podkopljemo katoliško cerkev in enaka natolcevanja. Na grmado z nami!“ —

In naši pravničarji? Nijso podobni češkim, kakor sold soldu? Ako bi imeli toliko moči, kolikor imajo dobre volje, že davno bi užgali grmade in požgali, kakor jezuviti ob času reformacije, še to borno število posvetnih knjig in časopisov, ki smo jih rešili iz narodnega potopa.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. oktobra.

Deželni zbori se bodo baje koncem novembra odprli.

Na **Štajerskem** so izvoljeni v mestih dr. Foregger v Celji, Brandsteter v Mariboru s 531 glasovi (Renter je dobil samo 266 gl.), Stremayr v Lipnici, dr. Heilsberg v Brucku, Walterskirchen v Judenburgu, Hammer-Purgstall v Hartbergu, dr. Rechbauer in dr. Portugall v Gradcu.

Pri volitvah v **Pragi** so ustavoverci samo za Malo stran imeli na razpolaganje 11.000 gl. za kupovanje glasov. Tako poročajo „Narodni listy“. Potem nij čuda, da je je narodna stranka, katera je delala samo s poštenjem, ostala v manjšini.

V **moravskih** mestih so zmagali ustavoverci, ali bolje rečeno židovi, katerih so polna vsa moravska mesta. Samo dva narodna poslanca sta izvoljena.

V **Brnu** je Giskra izvoljen. Skene je ostal v manjšini.

Na **Sileškem** je zmagal narodni kandidat Čienčala v kmetskih občinah tešinskega okraja.

Na **Tirolskem** je v kmetskih občinah izvoljenih pet konservativnih poslancev.

V **vorarlberških** kmetskih občinah sta izvoljena dva konservativna poslanca.

Na **Dalmatinskem** je izvoljen Ljubiša v Kotori, Pavlinovič, Bonda in Lapenna, ustavoverec. Narodnjaki so tedaj en sedež zgubili. Vlada je povsod pomagala ustavovercem v vsakim sredstvu.

Hrvatski deželni zbor se sklene koncem tega meseca. Finančni odbor razpravlja proračun za l. 1874 ter ga bode v prihodnji seji predložil.

Vnanje države.

Francoski poslanci so v Solnogradu od Chamborda sledeče zvedeli: On je s pogoji, ki so mu jih povedali, popolno zadovoljen, in naj narodna skupščina te pogoje v aktu formulira, s katerim bode na prestol poklican. Tikoma zastave je dejal, da bo „pozdravil ono, s katero mu pridejo francoski vojaki naproti, kajti ona, napojena s francosko krvjo, je njegove česti vredna.“ — Vlada je dobila od atchinskega sultana spomenico, v kateri toži Holandsko. Predsednik Mac-Mahon je to pismo holandske vlad izročil.

Pruska „Provinzial-Correspondenz“ v dolgem članku govori o sprejemu nemškega

carja na Dunaji. Navdaja jo z velikim političnim zadostjenjem in nadejo, in iz celega srca se gostoljubnemu avstrijskemu prebivalstvu zahvaljuje in želi, da bi v sredi miru, katerega vzdržati si bosti obe cesarstvi prizadevali, Avstro-Ogerska v vedno ožjo zvezo stopla z Nemčijo, v kateri zvezi naj se okrepi in razcvete. — Šolske konference v ministerstvu nauka so prišle do sedaj do sledečega sklepa: Ohranijo se sedanje gimnazije, s tem razločkom, da se ima posebno na realistične predmete velik obzir jemati; ustanovljenje obrtnijskih šol brez podnaka v latinskem in grškem jeziku, a da ipak abiturijenti smejo na univerzo.

Turska vlada je list „Courrier d'Orient“ za dva meseca vstavila, ker je čez urade zabavljaj. Generalu Ignatěvu je sultan podelil insignije Osmanié-reda v brijantih.

Dopisi.

Iz Brežic 23. oktobra. [Izv. dop.] Pri današnji volitvi pokazali so tržani in meščani, še bolj pa c. kr. uradniki, da imajo menj lastnega prepričanja nego kmetje. Posebno so to konstatirali kozijanski volilci, ki so le na klobuku kazali hrastovo listje, da bi zakrili pod njim visečo publost. Rad bi vedel, koliko jih velja ta politični humbug? — Pa pri vseh teh lahko rečemo, odpuštimo njim, saj ne vedo kaj delajo! — Kaj pa naši duhovniki? Nijeden se nij genol za mestne in tržne volitve? Je to sad od drevesa, katerega je sadil Kosar, posebno na Kozjem, sprehajaje se po farovškem vrtu, da nijeden mladoličnih kozijanskih „purgarjev“ volil nij Prusa? Hic Rhodus, hic salta — Tombak, Kukovič z mrzlim Bosinom dekanom!!! — Tem možateje izkazali so se Sevnčanje, ki so razen uradnikov in nemškutarjev (vkupaj 9) glasovali za našega kandidata dr. Prusa. Pri breških volilcih pa si je posebne hvale zaslužil mož, ki noč in dan tlak pritiska in čevlje terga, pa za to še na dan 5 gold. dobiva plače. To je Prodnigg, ekonomični referent pri tukajšnji komisiji za uravnanje 'gruntnega davka, človek gibčen in polžast v politiki, kakor v društvenem življenji, da se mu vse smeje. O volitvi v naših kmetskih občinah Vam pa obetam posebno kužijico za poduk pri prihodnjih volitvah.

Iz Trebnjega 22. okt. [Izv. dop.] (Kako so nas klerikalci in Costoveci nemškutarjem izročili.) Nij ga čina, ki bi Costa-Bleiweis-ovo in kaplansko diktaturo v temnejšo luč postavljaj, nego je samovoljno usiljenje njih kreature kot kandidata v državni zbor za volilni okraj: Trebnje, Radeče, Mokronog in Kočevje. Ne najdeš pa tudi nikjer na svetu toliko zabiti, o politiki, blagosti naroda, discipline niti betvice pojma imajočih duhovnikov, nego ravno v teh imenovanih krajih. Da to uvidiš, blagovoli, dragi čitatelj, sledeče čitati in si sam komentirati grde čine, katere so nekateri iz te proklete Costove kaste zakrivali. — Vsacemu je še menda v spominu volilni shod v Dobernču pri Trebnjem. „Sl. Narod“ je o svojem času le notico o tem shodu prinesel, dobro vedoč, da je brez vsake pomembe, uže zarad načina, kako se je aranžiral in vršil. Seveda je strasten Novičnik takoj polemizirati začel s „Sl. N.“ i ga z blatom ometavati prav v Costa-Bleiweis-ovem modernem štilu, in pisaril tako izrednoborno, da se nam je presmešno zdelo, takim bedarijam odgovarjati. Kar se še sedaj

med kmeti in razumniki, celo mnogimi duhovniki govori, je to: Da bi bili srčno radi g. dr. V. Zarnika za kandidata postavili, ker so bili do trdega prepričani, da ima Zarnik edini po svojih zmožnostih v parlamentu, politično čistim značaji in kot vsem Slovincem znan pogumen boritelj za narodne pravice, tukaj največ upanja izvoljen biti. A nezmošnjivost nekaterih po švabski Costovi šegi dresiranih ljudij tega nij mogla prenesti, da bi ga bili podpirali. Saj menda veste, da je bilo to odločilno, da je nek fajmošter (kateri je pa Štremajrove ustavoverne groše rad spravil) pri volilnem shodu rekel: Zarnik je v petek mesojel, to stoji v Brenclji zapisano, zato ga ne smemo voliti. Ker se jim nij posrečilo, dobiti ga v svoje neumne zanjke, začeli so rovat i hujskati proti njemu. Kljunov najemnik, nadejaje se, da bode najboljšo zadel, je mišljenje i kmetov i pošteno mislečih duhovnikov pri aranžiranem slabo obiskanem volil. shodu v Dobernču s terorizmom zadušil in svojevoljno postavil za kandidata g. E. Tomšič-a, trebanjskega župana, inace vse skozi vrlega poštenjaka na podlagi Costa-Bleiweis-ovega iz Germanije importiranega programa. Mi smo se iz narodnega patrijotizma tej sili udali računajoč, da morda proderemo z g. Tomšičem, ako složno delamo, če ravno smo preverjeni bili, da bode pri nas težje zanj agitirati pod klerikalno egido, nego liberalno-narodnim programom, ker je v teh okrajih večina kmetov od duhovščine emancipirana, kakor se je tudi pokazalo.

A čujte, kaj se prigodi! Klerikalci, ki so sami g. Tomšiča za kandidata proglasili in zanj skraja bolj navdušeni bili, nego se je misliti dalo, so začeli naenkrat skrivaj proti njemu agitirati in intrigirati, da je bilo jo. Uzroki, in sredstva, katerih so se pri tej protiahtitaciji posluževali, karakterizujejo popolnem brezsrčno kliko pod Costa-Bleiweis-ovim nadzorstvom. Raztrošalo se je, da je g. E. Tomšič bivši učitelj, in že kot tak hud nasprotnik duhovenstvu, da mora sram biti kaplanov in fajmoštrov, da bi za „učitelja“ agitirali, ker — so rekli — najneumnišij kaplan ima več pojma o politiki, kot bivši „učitelj“. In med svojimi črnuhi so ga hoteli s tem diskreditirati, da so trdili, da je skrit „Mladoslovenec“ itd. Ta protiahtitacija se je širila tiho okrog Mokronoga toliko vspešno, da je kmalu vsa navdušenost med klerikalci za E. Tomšič-a zginila, in da se je vseh, ki bi zanj delovati imeli, neka letargija polastila, ter da je vse, kar je zanj uže storjeno bilo, palo v nič — čez noč. Tomšič ima pasti na vsak način; raji renegata Deschmana, najhujšega nasprotnika duhovščine in slovenstva, kot liberalnega Slovence (kar bi pak g. Tomšič menda stoprv postati moral), ta Costa-Bleiweis-ov izrek je postal pri njih kri in meso. A kako se je njih slep fanatizem nad njimi samimi maščeval! Kopali so Tomšiču jamo, a pali sami v njo! Žalibog, da — tudi slovenska narodna stvar! Nemčurji so vse te dogodjaje čudno hitro opazili. Bili so veseli, da nij betvice sloge med agitatorji Tomšiča, da, kar Trebničani po dnevi zanj store, to mokronoški kaplan i drugi njegovi po noči razdero, rekoč: „Trebničani so ga postavili za kandidata, oni naj tudi skrbje, da ga skozi spravijo.“ Nem-

čurji so se takoj vrgli na delo, in kmalu so imeli tajno sklican volilni shod, ki se ima vršiti v Trebnjem 12. okt. „Pod lipo“, h kateremu so povabili Deschmana in najhujše nasprotnike slovenstva v celi okolici. Večje sramote trebanjski Slovenci niso mogli doživeti!

V tej dobi g. E. Tomšič zbolil, a ne tako nevarno, kakor se je kaplanskim „Novicam“ naznaniti poljubilo, kajti je do volitvenega dneva uže skoraj okreval. Vsi kaplanje so bili tega veseli, kajti sedaj se jim je ponudila priložnost in dober izgovor, se g. Tomšiča „pošteno“ iznebiti.

A odkod sedaj v zadnjem času kandidata dobiti, ki bi na vso dušo v njih rog trobil? Telegrafirajo v Ljubljano še prej, ko se je Tomšič kandidaturi odpovedal. In glej! Duhovniki se zberó pri birmi v Žuženberku in tam pri kosilu sami duhovniki postavijo meni nič tebi nič obskurnega fanatičnega duhovnika Strbenca za kandidata. Kandidat ta se nam oktroira potem iz Ljubljane; čujemo, da je bil znani lažnjivi „Vaterlandov“ dopisnik, kaplan Klun, glavni faiseur. Ta čin je bil nemčurjem voda na mlin, a Slovencem gotova propast. Ko g. Tomšič vidi, kako nesramno se med popi s kandidaturami baranta, odpove se telegrafično še isti večer, če ravno „chance“ za njega še niso slabo stale. Costa-Bleiweis et consortes bi nikdar in nikjer nemčurjem lepše priložnosti k zmagi ne bili mogli ponuditi, nego s kaplan Strbenčevo kandidaturo v Trebnjem. Ko bi bili enega prostega kmeta postavili, bi bil več glasov dobil, nego kaplan. Kako sramotno da je tu klerikalna stranka pala, je vsem bralcem „Slov. Naroda“ znano. Žalostno, da je tudi slovenstvo palo.

Kaplanje se te blamaže silno sramujejo; morda i Costa. (Kaj pak! Costa, pa sramovati se! Ali niste brali, da ta German med nami nalašč na nemško korist dela s tem, da se je v slovensko stranko vstulil? Ur.) Da bi to sramoto nekako pokrili, najeli so si hitro kreaturo, naj v „Vaterland-u“ svetu „zakluni“ (18/10), da je Deschmann „in dem deutschen Wahlbezirke Gottschee“ izvoljen, če ravno nemajo Kočevci več nego 30 glasov, a volilna okraja Radeče in Trebnje s samimi slovenskimi prebivalci čez 90. Da hoté krivnjo sramotnega propada na liberalno narodno stranko na valiti, to je pač lumparska brezumnost, ako se pomisli, da se niso nikjer liberalni narodnjaci tako kaplanom podvrgli in prej za njih kandidata Tomšiča agitirali nego tukaj.

Slednjič vam le še to zabilježimo: Vi ste, Costovci in kaplanje, sedaj dokazali svojo zmožnost politizirati kot prave skaze-mojstri, vi ste nam dokazali, koliko upljiva da pri kmetu imate; vi ste nam ozbilno dokazali, kako vam srce za blagor naroda gori, vi ste nam dejansko osvedočili, da niste več del naroda, temveč klika najgrše sorte: forej, pustite delo na političnem polji za blagor naroda vnetim in zmožnim možem, ne trosite med kmete nepotrebne cerkvene politike, tako se zopet smete nadejati, da vas bode kmet štoval in vas vsaj tam slušal, kjer vam tudi mi avtoriteto prepustimo, da celo širimo, in ne bode več farizeji v talarji, temveč pravi razširjatelji Kriščeve ljubezni!

Iz Gorice 19. oktobra. [Izv. dopis.] (Konec.) Takih in enakih zanimivih črtic iz življenja tega slavnega učenjaka bi vam še

mного mogel povedati, pa saj so uže te zadosti karakteristične, da se lahko izpozna iz njih „profesorjeva“ netaknost, arogantnost, baharija, častilakomnost in — srakopernost. No, bode kdo rekel, morda je pa g. Povše vsaj izvrsten učitelj kmetijstva. — Jaz ne vem, kako uči in kaj uči, ali to vem, da njegov „Gospodarski list“ je gotovo in brez dvombe najbornejši in najslabši slovenski časopis, kar jih je od Vodnikovih „Novic“ do Kreganovega „Vesoljnoznanstva“ pri nas Slovenceh na svitlo hodilo. Ne očitam mu tega, da vselej več praznega, nego popisane prostora prinese, ne očitam mu stotin gramatikalnih napak, ne očitam mu jako nerednega izhajanja, a to mu očitam, da je samo takrat izviren, kedar se urednik o svojem tehtnem in preučnem „jaz“ s povzdignenim glasom širokousti (med 100 besedami se vsaj 50 krat „jaz“ in „prof. Povše“ ponavlja), to mu očitam, da v svojem listu za svojo osobo nestidno reklamo dela, to mu očitam, da tuje blago iz nemških in slovenskih knjig in časopisov (na pr. iz Vrtovčeve kemije, iz „Soče“, iz Naroda, kako z gozdom ravnati itd.) kar brezobzirno — krade, a nikoli (ali vsaj redko kedaj) virov ne navaja tako, da g. profesor tudi tukaj svojo puhlost s tujim perjem pokriva in lepotiči. Nemci imajo za tako počenjanje krepko besedo, katera se v poštenu slovenski jezik niti dobro prestaviti ne da. —

Pameten človek bi mislil, da tak mož, kakor je po vsem tem soditi naš Tonklijev agitator, prof. Povše, je popoln nemogoč v vsakem javnem in socijalnem življenji. Pa temu vendar nij tako! In da je ta „objectum foppabile“ pri nas na Goriškem prišel še do nekake veljave, to je zakrivila — politika.

Da je Bleiweis našega profesorja kmetijstva, ki ima sam tako slabo vest, da svoj „profesorski“ naslov sramožljivo oklepa pod „gänsefüßchen“ (gl. Gosp. list šte. 1.), v „Novicah“ vedno mogočno hvalil, kdo se bode temu čudil, saj je znano, da vrana vrani nikoli še nij očij izkljuvala; a da ga je tudi naša „Soča“ vzdignila, šupo-ramo nosila ter ga svojim čitateljem kot poseben genij hvalila, in kot najizvrstnejega strokovnjaka opisovala, to je bila polična kratkovidnost, katera se je uže in se bode še nad „Sočo“ maščevala. „Soča“ je namreč skoro gotovo mislila: „Povše ima veliko s kmeti in sploh s priprostim ljudstvom opraviti; ne bilo bi torej napačno, ko bi ga za našo stran angažirali in po tem za agitatorja porabili.“ — In res, začela se je prepevati Povšetova hvala v „Soči“, dasiravno so mu vsi mero-dajni „Sočani“ poznali jetra in obisti. Bili so časi, ko je „Soča“ vsak teden na velik boben tolkla ter čudečemu se svetu Povšetovo požrtvovalnost, domoljubje, spretnost, zgovornost, pridnost, znanost na vsa usta oznanjevala. K vsej sreči Povšetovi se je rodil še „Glas“. Če je „Soča“ samo na bobenbila, se je „Glas“ pred Povšeta kar s celo turško muziko vstopil in uboga „Soča“ v veliki zadregi zagrabi za pozavno ter v svoji obupnosti Povšeta naredi celo za — „doktorja kmetijstva.“ — Na celém Goriškem je bil v veliko začudenje vseh resno mislečih ljudi Povše najbolje iskana in največ imenovana osoba. V vse odbore politične in nepolitične so ga hoteli voliti in prav res sem se uže za svojega prijatelja bal, da bodo „Sočani“ in „Glasovci“ Lavriča in Tonklija popustili

ter se za Povšeta strgali. „Soča“ ga je hotela za-se angažirati, a „Glas“ ga jej je kar pred nosom v „Gorico“ odvedel. In ko je uže pri „Goričanih“ velikega konja jezdaril, se vendar naposled tudi milostljivo nekoliko na „Sočane“ ozre, in ti namestu da bi mu bili dali brco, kakoršno je zaslužil, ga izvolé celo za predsednika sadjetrznemu društvu; pa možje so kmalu izprevideli, da je lože Povšeta hvaliti, nego ž njim v družbi kupčevati, kajti veliki genij njegov je zakrivil, da so družabniki sadjetrznega društva v kratkih dneh vsak po par stotakov — za črešnjariili, po tem pa se jezni na eden drugega razšli.

Mej vsem tem se je pa Povše v pest smijal ter „Sočanom“ in „Glasovcem“ figo kazal. Začel je kot učitelj kmetijstva po deželi potovati ter — agitovati — za Lavriča? — „Ne!“ — Za Tonklija? — „Ne!“ — Za koga pa? — „Za prof. Povše-ta!“ — „Glasovo“ in „Sočino“ hvalisanje mu je bilo priporočilo in popotni list pri klerikalcih in liberalcih. Pri prvih je „Sočane“ črnil, pri drugih pa „Glasovce“ ter tako samemu sebi pot gladil in res so nekateri fanatični kaplanje, ki Tonkliju ne upajo, uže resno na Povšetovo kandidaturo mislili; a pametnejši možje so je zavrnili, da s takim puhloglavim možem se vendar ne morejo blamirati. Rad ali nerad je Povše zdaj svojo kandidaturo spravil in odložil za boljše čase ter se pri našem Klečéplazu za agitatorja in adjutanta vdinjal. Ves svoj upliv je v to porabil, da bi Tonkliju do zmage pripomogel. Obhodil je ves Kras in vso soško dolino in 5. t. m. je bil v Cirknem, gder je sicer govoril o kmetijstvu, prišel je pa prav za prav tja samo za Tonklija agitovat, kajti Cirkno je odločno na Lavričevi strani stalo. A kmetje so se začeli norca delati iz njega izprevidevši, da so sami pametnejši nego prof. Povše. Z dolgim nosom je odlazil. Miroval pa vendar še ne bo, tega sem prepričan, in baš za to se mi je potrebno zdelo temu čudnemu svetniku malo natančneje v obraz posvetiti. Človek, ki bi moral vesel biti, da more v miru jesti dober kruh, katerega mu je urezala človeška neumnost, pa je tako predrzen, da se vkljub vseh svojih nezmožnostij v javnost poriva ter za politično agitacijo zlorabiti daje, tak človek zasluži, da se stigmatizira in se škorpioni biča. Habeat sibi! Če bode treba, bodem pa še nadaljeval.

Mariborskim in ž njimi združenim slovenskim volilcem!

V imenu naše vkupne narodne stvari čutim se kot bivši Vaš kandidat prisiljenega, svojo najsrčnejšo zahvalo Vam za vse Vaše trude pri ravno skončanih volitvah izreči.

V tako težavnem razmerji volilnih okrajev, kateri so vidno navlašč zato tako združeni, da bi narodni kandidat prelehko ne zmagal, nij bilo že pri prvem poskusu zmage pričakovati; a manjšina naših glasov, katerih je bilo samo za 29 menj proti nasprotnemu kandidatu, kaže jasno in glasno, da je naša čast popolnem rešena.

Mi se borimo za svoj narodni obstanek, za svojo prelepo domovino slovensko, za ravnopravnost in svobodnost slovenske narodnosti, sploh za najdraže svetinje, katere narod imeti more; našim nasprotnikom pa nij za drugo, kot za neomejeno vladarjenje nad nami in za uničenje vsega, kar

je slovenskega. Zato pa je nadejati se, da bode naša volja, naša krepost in naša požrtvovalnost le množila in poviševala se; kajti je pri budnem našem delovanju mogoče in jako verjetno, da pri bodočih volitvah naše nasprotnike še bolj oslabimo, dokler končno mi zmagamo.

Bog poživi naš narod!

Ne udajmo se nikdar!

Spoštovanjem

Vam vedno udani

Jan. Pajk.

V Mariboru, 21. okt. 1873.

Telegram „Slovenskemu Narodu“

Iz Celja. V celi volilni skupini je dobil dr. Foregger 419, dr. Prus 132 glasov.

Domače stvari.

— (Od sv. Martina) na Raki v savinski dolini se nam piše 22. oktobra. Take agitacije še nismo doživeli, kakor pred tem volitvam in kdor iz lastne skušnje ve, kaj vse so počenjali duhovniki, da bi izpodrinili dr. Vošnjaka, čudil se bode, da jim je spodletelo in je vendar izvoljen dr. Vošnjak za poslanca. Tudi tukajšnji kaplan je imel v nedeljo pridigo o volitvah. Rekel je med drugim: „Kdor voli dr. Vošnjaka in ne Kosarja, stori smrtni greh, kateri mu ne bode odpuščen niti na tem, niti na onem svetu“. Take besede morajo preplašiti priprostega moža; ali pa se sme prižnica rabiti v take sebične klerikalne namene, je vprašanje, katero naj reši prihodnji državni zbor.

Razne vesti.

* (Dva dara.) Knez Švarcenberg je svoj pavilon na dunajski razstavi, kateri je veljal nad 100.000 gld., podaril novemu muzeju na Dunaji. Knez Švarcenberg je češki plemenitaš. Zato mu Čehi hudo zamerijo, da nij raji ta pavilon podaril češkemu muzeju. — Lepše je ravnala neka češka gospa Fingerhutova (Naperstkova), katera je v svojem testamentu volila 150.000 gld. češkemu obrtniškemu muzeju v Pragi. Žena iz naroda ima več rodoljubja, nego bogati plemenitaš.

* (Ženske krojačice.) Ministerstvo kupčijstva je kupčijski zbornici v odobrenje predložilo nasvet krojaškega mojstra Bazlerja, ki se glasi: „Naj se na Dunaji s pomočjo vlade in občine ustanovi šola, v kateri se bodo ženske podučevale delati moško obleko.“ Nasvetovalec omenja, da samo na Dunaji cena narejenih moških oblek znaša 50 milijonov goldinarjev na leto, da pa se od leta 1870 zaradi upiranja delavcev nareja menj obleke, in navaja veliko množico obleke, ki jo dela za avstrijske, turške in egiptovske vojske, pri čemur je veliko žensk rabilo.

* (Šala, ki se nij posrečila.) Dva študenta v Budi sta 19. t. m. sklenila, da bodeta boječega svojega sošolca, ki je z njima stanoval, po noči ostrašila, ko bo iz gledišča šel. Pomalala sta si zato obraze, in sta ga šla čakati, da bi ga za norce napala in se delala, kakor bi ga hotela oropati. Ko je bila ura že deset, pride pričakovane.

Strahopezljivo okolo sebe gledaje, stopita pred-nj, in terjata s spremenjenim glasom, naj gre z njima. Napadenec začne na pomoč klicati; kmalu priteče veliko ljudi. Ona dva, ki sta ga napala, bežita na vso moč; a kmalu ju vjemo in dobro pretepo. Hoteli so jih še na policijo terjati, in le onemu tretjemu, ki sta ga napadla, se imata zahvaliti, da ju niso. Vendar sta se tako prestrašila in sta tako tepena bila, da zdaj ležita.

Poslano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov.

Revalesscière du Barry v Londonu.

Odstranjenje vseh bolezni brez leka in stroškov z izvrstno zdravilno hrano Revalesscière du Barry iz Londona, katera pri odraslih in otrokih svoje stroške 50krat v drugih sredstvih prihrani.

Izpisek iz 75.000 ozdravljenj bolezni v želodci, v živcih, v drobu, v prsih, na pljučah, v grlu, v dušnjaku, na žlezah, na ledvicah in v mehurju — od kojih se na zahtevanje posnetki zastoj in franko dopošljejo:

Spričevalo št. 64.210.

V Napolji, 17. aprila 1862.

Moj gospod! Vsled bolezni na jetrah sem bil sedem let v strašnem stanju sušenja in vsakovrstnega trpljenja. Nijsem bil v stanju ne čitati niti pisati; moji živci so se tresli po celem životu, slaba prebavljivost, vedna nespečnost in imel sem zmirom razburjene živce, da nijsem nikjer našel miru, pri tem sem bil tudi silno otožen. Mnogo zdravnikov je svojo umetnost poskušalo, a ne da bi moje trpljenje olajšali. V popolni obupnosti sem Vašo Revalesscière poskusil in zdaj, odkar sem jo tri mesece užival, se zahvaljujem ljubemu Bogu. Revalesscière zasluži največ hvalo, ona me je popolnem zopet ozdravila, tako, da morem svoje družbinsko stališče zopet zavzeti. Z iskreno hvaležnostjo in popolnim spoštovanjem

Marquise de Bréhan.

Spričevalo št. 65.810.

Neufchâteau (Vogesen),

23. dec. 1862.

Moja hči, 17 let stara, je trpela vsled pomankanja svojih pravil na strašni razburjenosti živcev, imenovani sv. Vidov ples, in vsi zdravniki so dvmili na mogočosti kakšne pomoči. Od tega časa sem ji, po nasvetu prijatelja, Revalesscière dajal, in ta izvrstna hrana jo je na začudenje vseh, kateri trpečo poznajo, popolnem ozdravila. To ozdravljenje je tu veliko pozornost vzbudilo in mnogo zdravnikov, ki so to bolezen za neozdravljivo proglasili, se zdaj čudi, mojo hčer močno, čvrsto in popolnem zdravo videti.

Martin, Officiere

Comptable en retraite.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalesscière pri odraslih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravila. V plehastih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalesscière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalesscière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Innsbrucku Diechtl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru F. Koletnik & M. Morič, v Meranu J. B. Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnah in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali povzetjih.

Dunajska borza 24. oktobra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	67 gld.	85	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	72	—	—
1860 drž. posojilo	99	—	—
Akcijske narodne banke	928	—	—
Kreditne akcije	204	—	—
London	112	40	—
Napol.	9	4	—
C. k. cekini	—	—	—
Srebro	107	50	—

Natečaj.

V šolskem okraji koparske okolice so razpisane slede službe:

Učiteljske službe v šolski občini III. vrste v Ospu, Borstu, Boljuncu, Ricmanjih in Lonkah.

Dohodke teh služeb naznanja deželna šolska postava od 30. marca 1870.

Prosilci naj svoje prošnje, previdene z dokazom učiteljske sposobnosti in dosedanje službovanja najdalje do 12. novembra t. l. vložijo pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

C. k. okrajni šolski svet v Kopru dne 15. oktobra 1873. (283—1)

Zobozdravnik dr. Tanzer

ordinira v zobozdravji in zobotehniki vsak dan od 8. ure zjutraj do 5. ure zvečer v Ljubljani, Hôtel Elephant, v sobah števil. 20 in 21.

Pomudek do začetka novembra t. l.

Tam se dobivajo njegove c. k. izključ. privilegirane ustne priprave: ustna voda, zobni prah in zobna pasta, razen tega tudi pri gg.: Ed. Mahru in lekarji Biršicu. (279—2)

Vsled spričevala gospoda profesorja Oppolcer-ja, rector magnif. in profesor na c. k. kliniki na Dunaji, je

Anatherinova ustna voda

od dr. J. G. Popp-a, c. k. dvornega zdravnika za zobe na Dunaji, v mestu, Bogner-gasse Nr. 2, najspodobnejše sredstvo za ohranjenje zobov

in taisto tudi on, kakor mnogo družih zdravnikov zoper

zobne in ustne bolezni čestokrat zapisuje.

Cena 1 gld. 40 kr. a. v. sklenica.

Dr. J. G. Popp-a

rastlinski zobni prah,

snaži zobe tako, da po njegovi vsakdanji rabi se ne odpravi samo navadno tako uadlen zobni kamen, nego tudi glazura zobov vedno bolj bela in nežna postaja.

Cena za škafjico 63 kr. a. v.

Zalogo: (74—3)

v Ljubljani pri Petričič in Pirker-ji — Jos. Karinger-ji — A. Krisper-ji — Eduard Mahr-u — Fer. Melh. Schmitt-u — E. Birschitz-u, lekarji; — v Kranju pri L. Krisper-ji — Seb. Schaunig-u, lekarji; — v Pliberg-u pri Herbst-u, lekarji; — v Varaždinu pri Halter-ji, lekarji; — v Rudolfovem pri Dr. Rizzoli-ji, lekarji — Josef Bergman-u; — v Krškem pri Fed. Bömches-u, lek.; — v Kamniku pri Jahn-u, lekarji; v Gorici pri Pontoni-ji, lekarji — J. Keller-ji; — v Wartenberg-u pri F. Gadler-ji; — v Vipavi pri Anton. Deperis-u, lek.; — Postojni pri Kupferschmidt-u lekarji; — v Škofljoki pri C. Fabiani-ji, lekarji; — v Kočevju pri J. Braune-tu, lekarji; — v Idriji, c. k. rudarska lekarnica; — v Litiji pri K. Mühlwenzel-ji, lekarji; — v Radoljici pri Zalokar-jevi vdovi.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast Dr. O. Killisch, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—96)

Pričujoče ima črez tisoč bolnikov v ozdravljenji.

Trgovi.

23. oktobra.

Evropa: Herlin iz Dunaja — Potokar iz Trsta.

Pri Elephantu: Kapman, Kohn iz Dunaja. — Rosenberger iz Gorice. — Maurer iz Trsta. — Sauer iz Kaniže. — Tomažič iz Senja.

Pri Mallét: pl. Gušič iz Kromeriza. — Moser iz Dunaja. — Roma iz Innsbruka. — pl. Goslet iz Hrastnika. — Jerman iz Novega mesta. — Klös iz Dunaja.

Pri Zamorcu: Reven z bratom iz Idrije. — Peteč iz Trsta. — Artel iz Kranja.

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: Ivan Semen.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.